

SUNE HÅKANSSON

## Det behövs inget nytt skogsbeskattningssystem

*Karl-Gustaf Löfgren propagerade i sin ledare i Ekonomisk Debatt nr 4/82 för en övergång mot schablonbeskattning av skogsinkomsterna i syfte att öka avverkningen. Sune Håkansson har flera invändningar mot detta, främst att byte av skattesystem inte har en permanent utan endast en tillfällig effekt på avverkningen.*

Av ledaren "Virkesbristen" får man lätt intrycket av att skattesystemet skulle ge avsevärt större snedvridningar av verksamheten i skogsbruket än i andra näringar. Jag tror snarare att det här är fråga om devisen att om en lögn upprepas tillräckligt ofta, så tror folk att den är sann. Visst snedvrider beskattningen skogsbruket, men inte alls i den omfattning som den allmänna debatten ger sken av.

På sitt sätt kan man istället säga att skogsbeskattningen är mycket bättre än beskattningen av andra näringar! För det första ger de flesta investeringar i skogsbruket samma procentuella avkastning efter skattekonsekvenser som före. Inte ens inflationen ändrar på detta faktum. Detta gäller för både återväxtåtgärder, röjning och den investering som sker när man låter bli att avverka tillväxten. Förklaringen härtill är att dessa investeringar är avdragsgilla det år de utförs. Beskattning sker först då avverkning sker.

### Skogskonto

Förutsättningen för resonemanget ovan är att marginalskatten är lika när inves-

teringen görs och när beskattningen sker. Visserligen varierar marginalskatten över tiden, men det viktiga är att skogsägarna har stora möjligheter att hålla marginalskatten jämn. Sällan behöver en skogsägare hålla igen på avverkningarna för att han i annat fall skulle drabbas av en onormalt hög marginalskatt. Lösningen på marginalskatteproblemet heter skogskonto. Med hjälp av detta kan skogsägaren sprida beskattningen av en skogsinkomst över en tioårsperiod framåt i tiden. Då räntan obeskattad läggs till kapitalet gäller det även för skogskontot att den reala avkastningen är lika före och efter skatt. Beskattningen sker sålunda först vid uttag.

Det talas visserligen stundom om "fulla" skogskonton, detta även under år då skogskontona inte kunnat bli fulla. Hela den del av inkomsten som hänförs sig till värdet av den rotstående skogen har kunnat avsättas. Numera kan bara 60 procent av rotvärdet avsättas, men detta saknar nästan praktisk betydelse. Få skogsägare har så ojämna inkomster att de behöver utnyttja hela avdragsutrymmet. Idag motsvarar de inestående medlen värdet av ca en årsavverkning. Det maximala utrymmet är 8-10 årsavverkningar.

### Beskattning av tillväxten

Höga marginalskatter verkar sålunda inte avverkningshämmande i någon större grad, såvida inte skogsägaren tror att han får år med låg marginalskatt mer än 10 år framåt i tiden. Det är många gånger svårt att skatteplanera på så lång sikt. Som så många andra tycks Löfgren föreslå en beskattning av tillväxten, oberoende av om denna avverkas under året eller inte. Tron är att detta skulle leda till ökade avverkningar. Såvitt jag förstår hjälper det föga under det rimliga antagandet att ett år

*Sune Håkansson är lärare vid  
Högskolan i Växjö.*

utan avverkning medför "kvittningsrätt" under ett senare år då mer än hela tillväxten avverkas. Följden blir att det, precis som nu, kommer att vara precis samma procentuella avkastning på skogliga investeringar före skatt som efter skatt. Den årliga beskattningen kan ses som en opåverkbar markskatt. När avverkning sker blir det ingen beskattning.

Vidare bör det påpekas att problemet är av komplex natur. Det är bara kapitaldelen i skogsbruket som skall tillväxtbeskattas. Många skogsägare säljer virket i något förädlad form, dvs även en arbetsdel ingår. Denna måste särskiljas.

Ytterligare problem finns. När skall beskattning av värdeändringen på den rotstående skogen ske? Man kan naturligtvis göra som i "vanliga" företag dvs ta hänsyn till lagerförändringen när man bestämmer den skattepliktiga inkomsten. I praktiken skulle man då likväl vara tvungen att tillåta nedskrivningar av lagret så att en skogsägare skulle kunna låta bli att avverka under flera år utan att drabbas av någon "extra" skatt.

Det skall också påpekas att det är ganska meningslöst att genom *permanenta* ändringar i skattesystemet försöka öka avverkningarna. Antag exempelvis att alla inkomster från försäljning av skog förklaras vara skattefria inkomster. Ändå skulle den optimala avverkningstidpunkten för ett bestånd förändras helt marginellt. Först om skattebefrielsen är tillfällig, eller om det finns ett hot om att förmånen skall försvinna, finns det skäl till att öka avverkningarna.

### Nytt skattesystem kan öka det optimala virkesförrådet

Generellt gäller att även om skattereglerna skulle ha verkat avverkningshämmande under några år, så gäller detta bara under en övergångsperiod. Vid varje skattesystem finns det ett optimalt virkesförråd, från fastighetsägarens synpunkt. När detta är nått, skall avverkning ske av hela tillväxten. Ett nytt

skattesystem kan medföra att det optimala virkesförrådet ökar. Då måste naturligtvis avverkningarna vara lägre än tillväxten under några år. Därefter skall återigen tillväxten avverkas, och tillväxten är nu större, detta då tillväxten i normalfallet ökar då virkesförrådet ökar.

Även om inte skattesystemet i sig medför att skogsägarna håller igen på avverkningarna, kan dock diskussionen om ett nytt skattesystem hålla igen på avverkningarna. Tillväxtbeskattning innebär, enligt de normala varianterna av förslagen, att den del av avverkningen som är ett lageruttag skall vara obeskattad. Det är då lockande att gå in i ett sådant system med ett stort virkesförråd. Här föreslår man sålunda ett skattesystem som gynnar dem som låtit bli att avverka!

I debatten tycks man utgå ifrån att tillväxten skall avverkas. Se emellertid Ohlin [1979]. Detta gäller endast om man har det virkesförråd som man på lång sikt vill ha. Jag ifrågasätter om man inte, exempelvis på 20 års sikt, bör höja virkesförrådet, om skogsbruk med inriktning på exportmarknaden skall bedrivas i det här landet. Däremot *kan* det, pga, att industrin redan finns, vara försvarligt med en viss överavverkning på kortare sikt. Det finns dock anledning att påpeka att de delar av tillväxten som inte avverkas inte förstörs. De finns tillgängliga i framtiden.

Det gäller sålunda att bestämma den optimala avverkningsmängden och slutavverkningstidpunkten för olika bestånd. Det är ingalunda så enkelt att en prishöjning behöver innebära att avverkningarna skall öka. Det är den framtida prisutvecklingen som är intressant. Det "paradoxala" är att det rimligen är pessimisterna som vill att vi skall ha stora avverkningar nu. Optimisterna vill vänta, exempelvis på att bostadsbyggandet i västvärlden åter tar fart. Om detta dröjer 20–30 år gör ingenting. Ingen skog behöver förstöras, i den meningen att den ruttar bort, även om avverkningarna under denna tid sänks till hälften av dagens nivå.

### Alternativa förklaringar till "låga" avverkningar

Det finns också alternativa förklaringar till de "låga" avverkningarna under senare år. Den ena är den tekniska utvecklingen. Förr gallrade man när ett uttag på ca 20 kubikmeter per hektar kunde göras. Nu krävs ca 50 kubikmeter för att avverkningskostnaderna inte skall bli för höga. Det större uttaget kan bara till en ringa del nås genom att virkesförrådet sänks efter gallring. I stället måste man höja virkesförrådet före gallring. Detta kan man endast göra genom att hålla igen på gallringarna under några år. Så har också skett.

Därtill gäller att slutavverkningstidpunkten har senarelagts. Skälen härtill är dels att skogsvårdslagens slutavverkningstidpunkt har ökat med några år, dels att "nyare" forskning visat att skogen växer bättre på "äldre" dar än vad man förut antog. Varje års förlängning av omloppstiden medför att man måste spara ca en tredjedels årstillväxt, detta

då man skall ha relativt mer av äldre virkesrika bestånd och relativt mindre av yngre virkesfattiga bestånd.

### Sammanfattning

Det är små förändringar som behöver göras av skogsbeskattningen. Skogsavdraget bör tas bort på sikt. Skogskon- toinsättningarna bör återigen göras obegränsade. Vill man höja avverkningarna torde en införd gallringsplikt vara det bästa alternativet. Den "drabbar" dem som inte har avverkat. Varje försök till subventionering ger inkomstöverföringar från de skötsamma till de mindre skötsamma.

### Referenser

- Hansson, I., [1978], "Skattesystemet, inflationen och investeringarna", *Ekonomisk Debatt*, årg 6, nr 4.  
 Nilsson, I., m fl, [1980], *Beskattning av skogsbruk*. Borås 1980.  
 Ohlin, B., [1979], "Till frågan om skogarnas omloppstid", *Ekonomisk Debatt*, årg 7, nr 6.